

DE OPKOMST VAN HET CHRISTENDOM IN DE MATERIËLE CULTUUR VAN ROME

Studiemiddag
Rome-tentoonstelling
De Nieuwe Kerk Amsterdam
2 oktober 2015

Sible de Blaauw

Radboud Universiteit

Catacomben

Cliché van het
vroege christendom
voor Constantijn

Rome, Catacombe van Priscilla
Via Salaria 3de-4de eeuw

Catacomben

Catacombe van Priscilla
Cappella Greca 3de eeuw

Catacomben

Roma sotterranea nella quale si tratta de' sacri
cimiterii di Roma, 1632
Antonio Bosio Romano (1575–1629) cat. 28

Catacomben

Gesluierte orante cat. 33

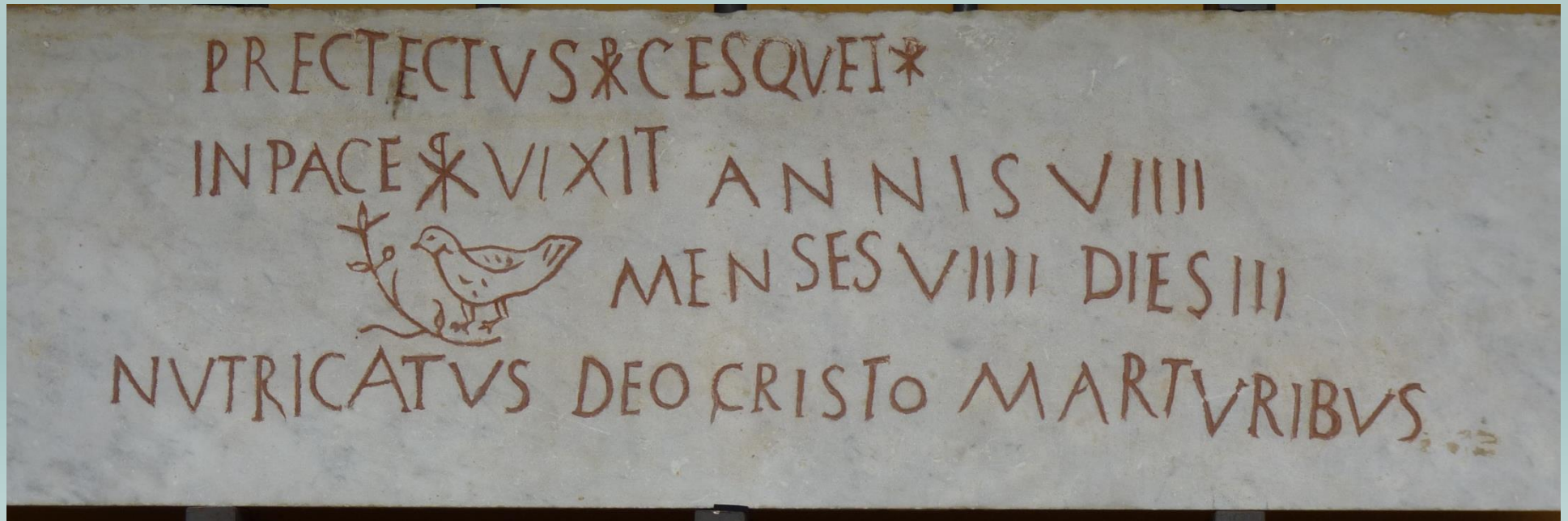
Rome, 4de eeuw

Fresco op pleisterwerk, 53 × 29,5 cm

Vaticaanstad, Musei Vaticani, Museo Pio Cristiano, inv. 58965n

Catacomben

Grafplaat van Prectectus cat. 30

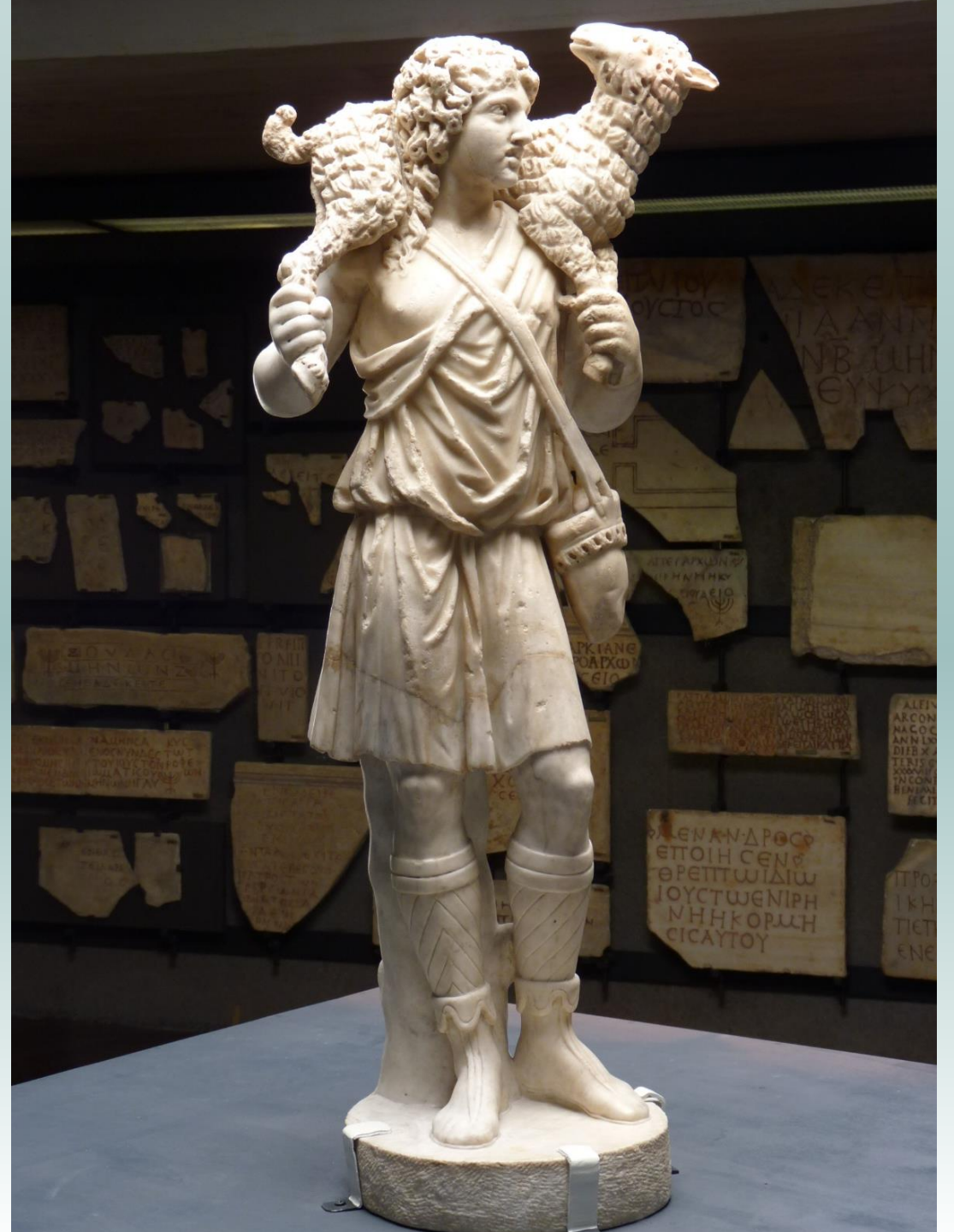
Rome, 350–400?

Marmer, 29,5 × 104,5 × 5, letters 3–4 cm

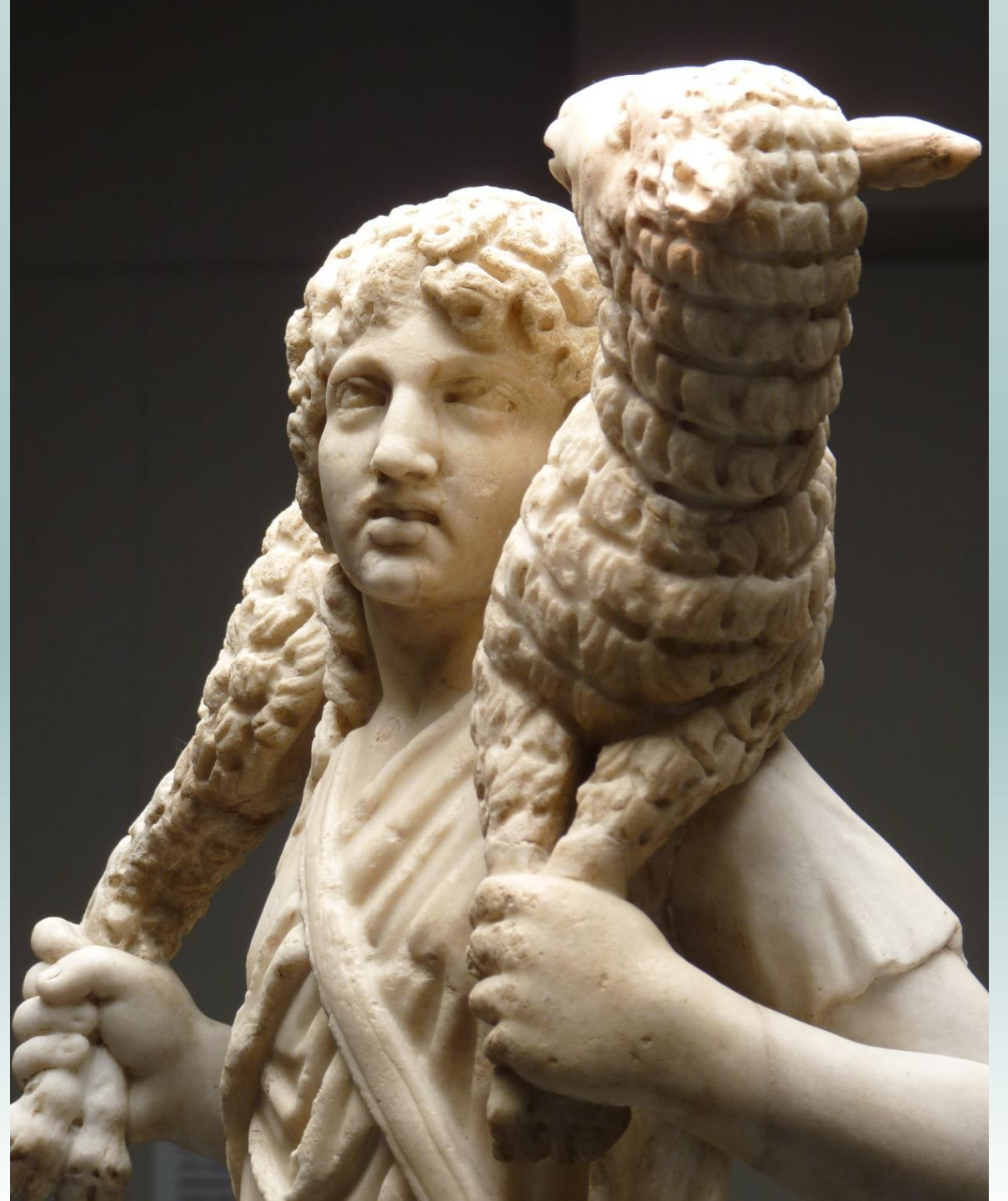
Vaticaanstad, Musei Vaticani, Museo Pio Cristiano, inv. 32138

‘Neutrale beelden’
Syncretisme

Beeld van een schapdrager/ de Goede Herder cat. 18
Rome (?), 4de eeuw
Marmer, h 95 cm
Vaticaanstad, Musei Vaticani,
Museo Pio Cristiano, inv. 28590

‘Neutrale beelden’
Syncretisme

‘Neutrale beelden’
Syncretisme

Hermes Kriophoros
Romeinse kopie van Grieks origineel
Museo Barracco, Rome

‘Neutrale beelden’
Syncretisme

Sarcofaag met drie herders
Rome (?), 3de eeuw
Vaticaanstad, Musei Vaticani,
Museo Pio Cristiano

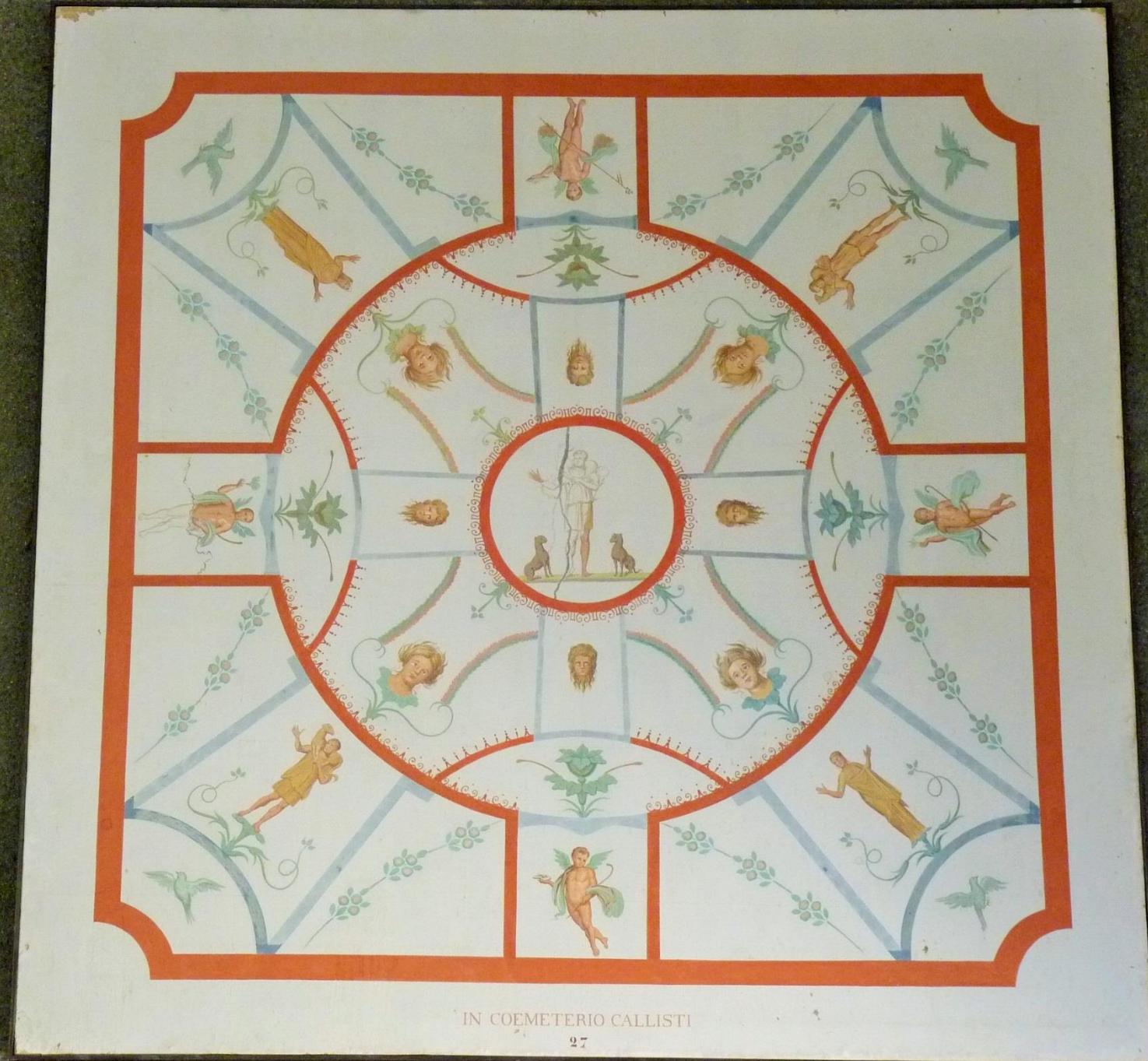
‘Neutrale beelden’
Syncretisme

Beeld van een schaapdrager/ de Goede Herder
Rome (?), 250-300
Marmer
Rome, Musei Capitolini (Centrale Montemartini)

‘Neutrale beelden’
Syncretisme

Gewelfdecoratie, ca. 1853 cat. 34
Carlo Ruspi (1798–1863) (?)
Kopie van een fresco in de
catacombe van Calixtus, 200–50
Tempera op karton, 250 × 248 cm
Vaticaanstad, Musei Vaticani, Museo
Pio Cristiano, inv. 57238

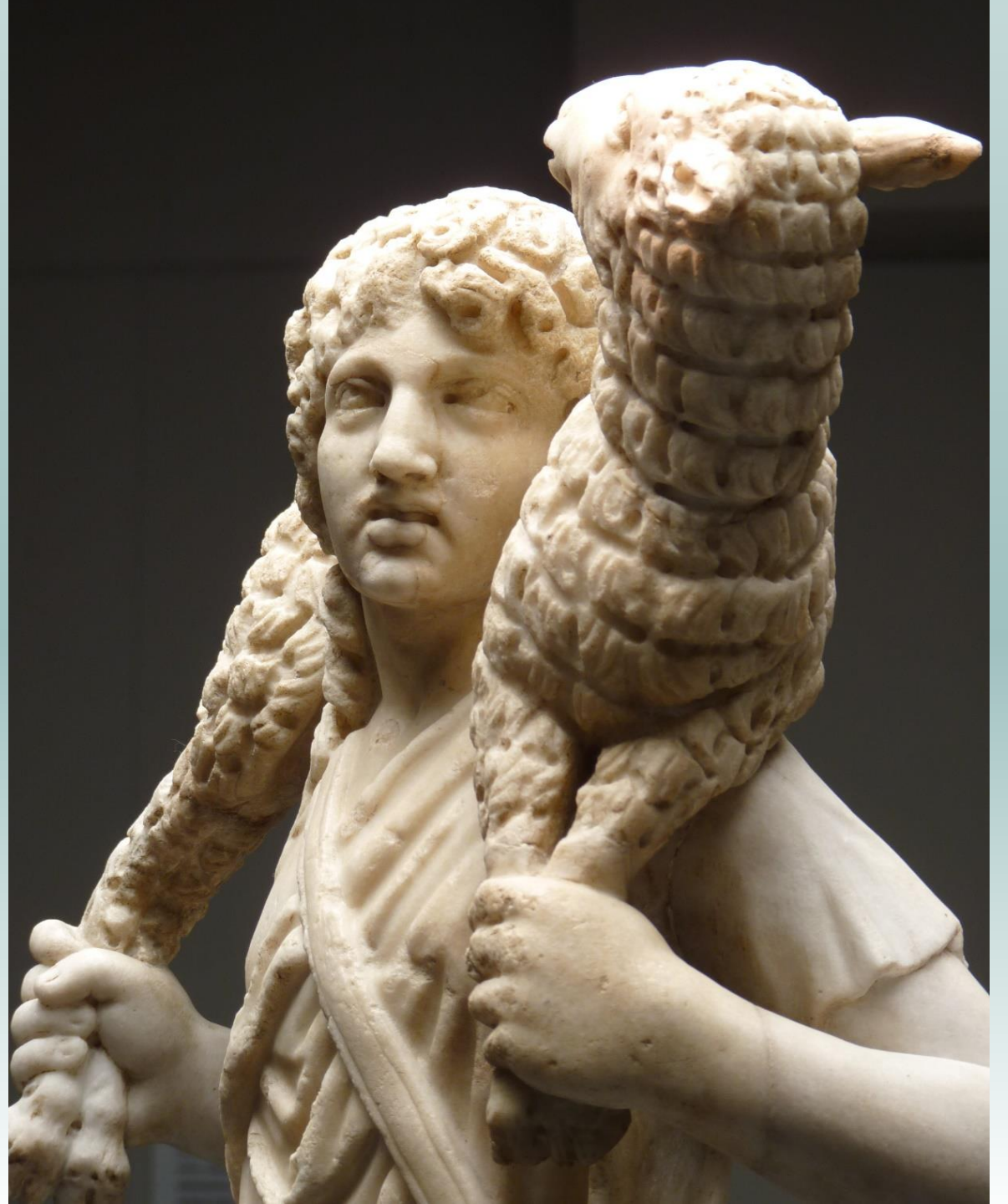
‘Neutrale beelden’
Syncretisme

Sarcofaagfront met de Goede Herder en de apostelen cat. 39
Rome, 375–400
Marmer, 46 × 202 × 11 cm
Vaticaanstad, Musei Vaticani, Museo Pio Cristiano, inv. 31534

‘Neutrale beelden’
Syncretisme

Beeld van een schapdrager/ de Goede Herder cat. 18
Rome (?), 4de eeuw
Marmer, h 95 cm
Vaticaanstad, Musei Vaticani,
Museo Pio Cristiano, inv. 28590

‘Neutrale beelden’
Syncretisme

Beeld van een leraar/ Lerende Christus cat. 19
Rome / Aphrodisias (?), late 4de eeuw
Marmer, h 72, sokkel 31 × 23 cm
Rome, Museo Nazionale Romano,
Palazzo Massimo, inv. 61565

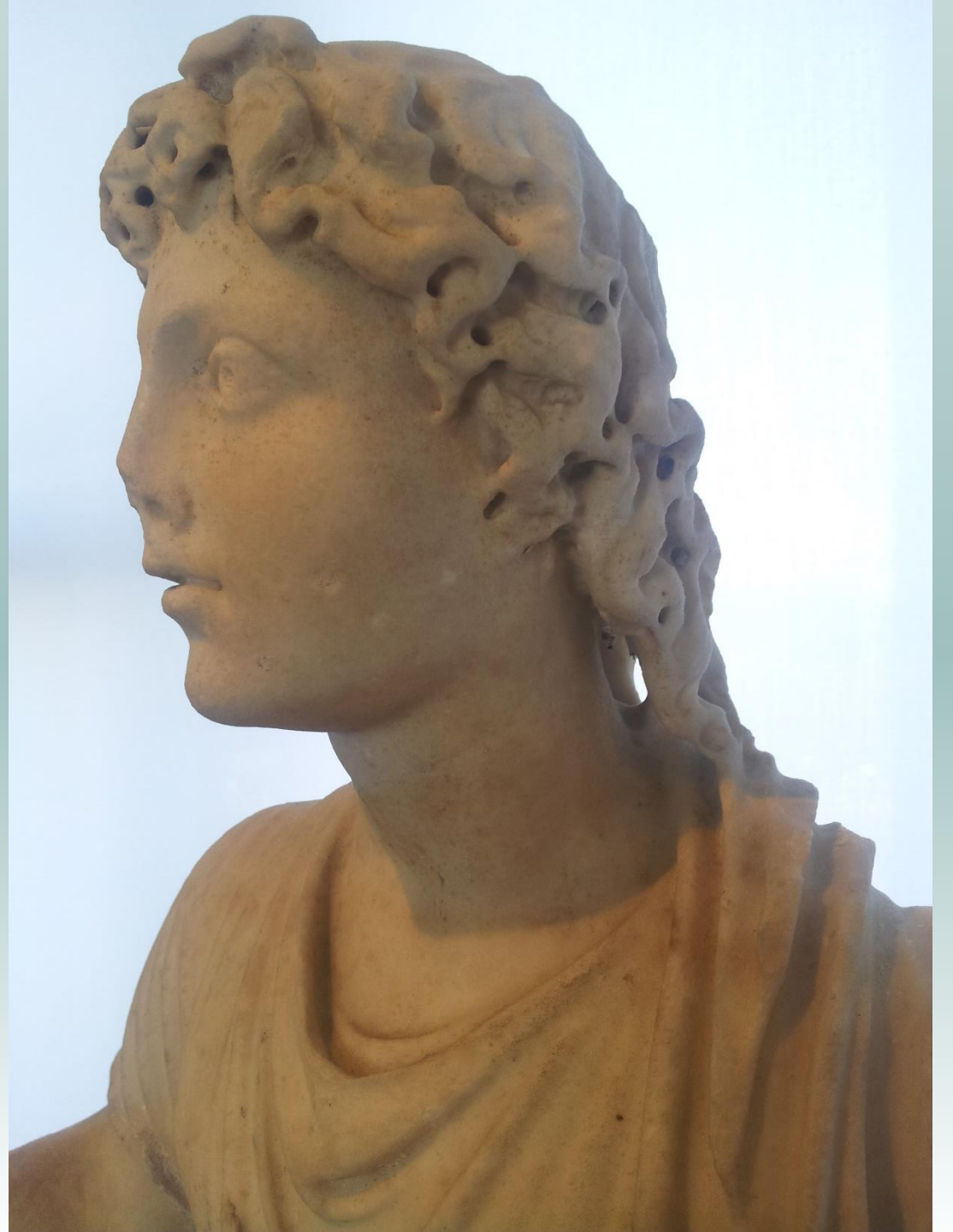

‘Neutrale beelden’
Syncretisme

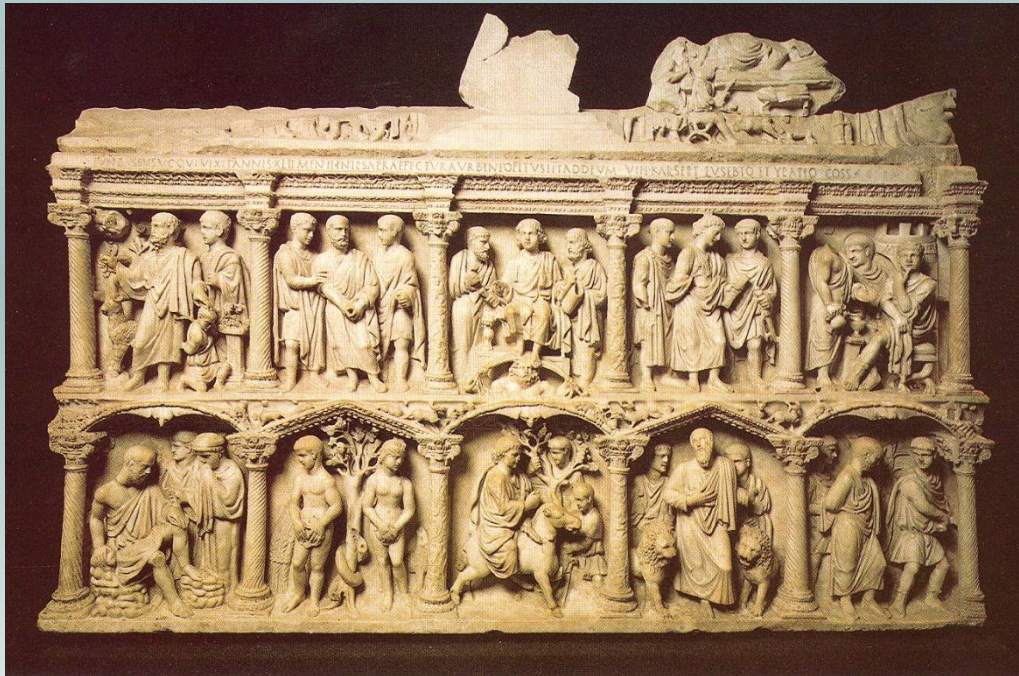
Beeld van een leraar/ Lerende Christus cat. 19
Rome / Aphrodisias (?), late 4de eeuw
Marmer, h 72, sokkel 31 × 23 cm
Rome, Museo Nazionale Romano,
Palazzo Massimo, inv. 61565

Naar een nieuwe
Godsvoorstelling

Sarcofaag van Iunius Bassus, Rome, St. Pieter, Tesoro
Marmer, 137 x 244 x 145 cm

Naar een nieuwe
Godsvoorstelling

Deel van een sarcofaagfront met passiescènes cat. 27

Rome, eind 4de eeuw

Marmer, 66 × 143 × 10 cm

Vaticaanstad, Musei Vaticani, Museo Pio Cristiano, inv. 31429

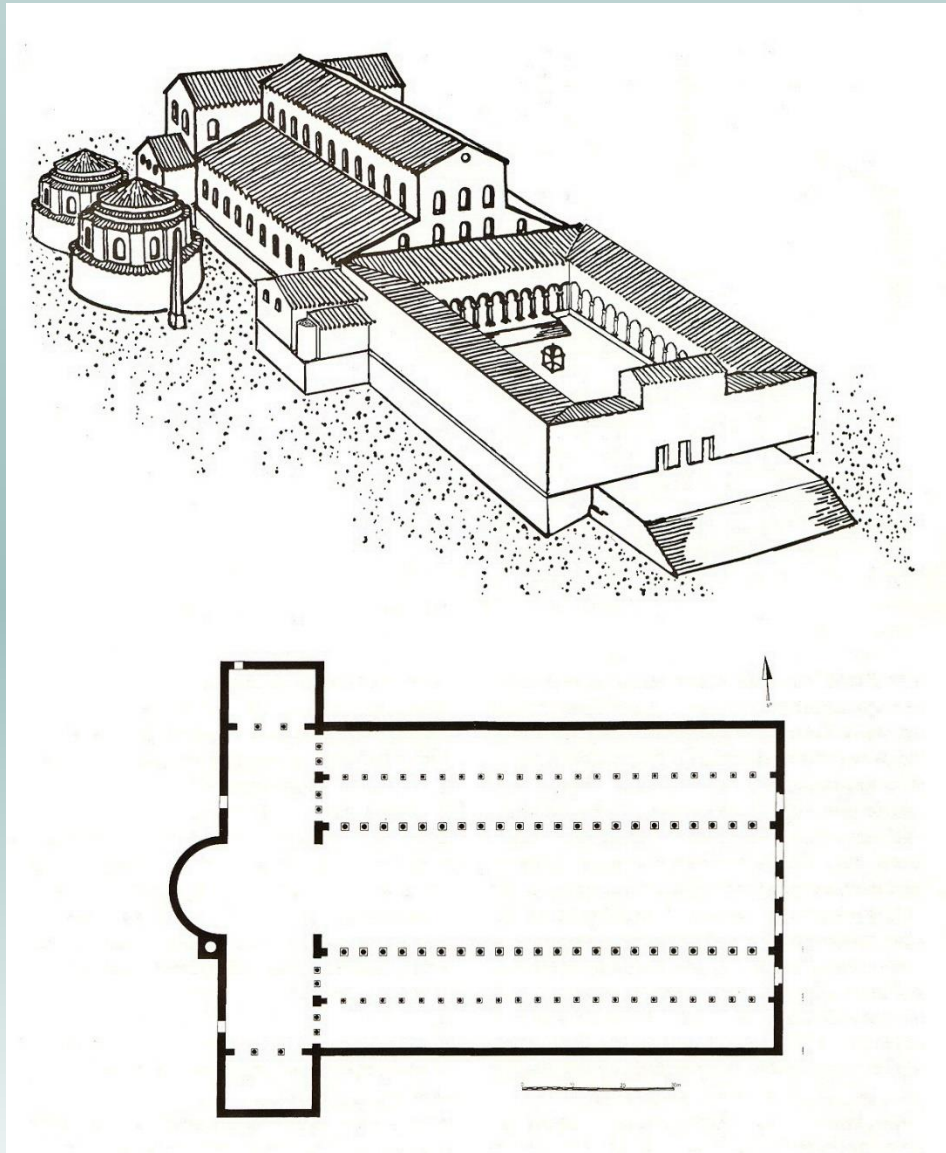
Naar een nieuwe
Godsvoorstelling

Rome, S. Pudenziana
Apsismozaïek, middendeel
Ca. 400

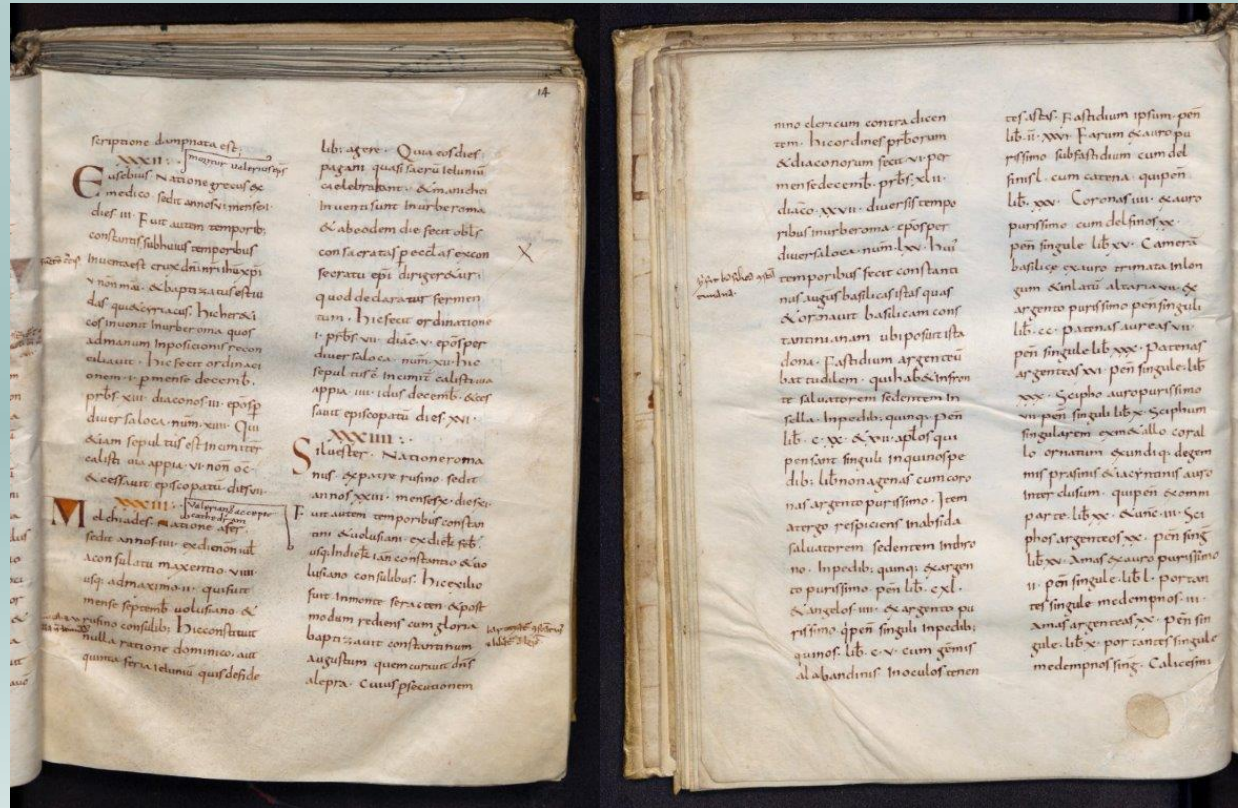

Publieke kerk
en vrije cultus

Rome, St. Pieter ca. 320-350

Publieke kerk en vrije cultus

Handschrift van de Liber Pontificalis cat. 56
Midden-Frankrijk, 827–44, Perkament, 114 bladen, 26 x 20 cm
Universiteitsbibliotheek Leiden, Bijzondere Collecties, hs. VLQ 41

Publieke kerk
en vrije cultus

Architraaffragmenten uit het atrium van de 'Basilica urbana' in Portus cat. 57
Portus (Porto bij Rome), begin 5de eeuw
Marmer, 1 en 2: 21 × 240 × 26, 3: 21 × 205 × 26, letterhoogte 4,5 cm.
Vaticaanstad, Musei Vaticani, Museo Pio Cristiano, inv. 30962.3-1, -2 en -3

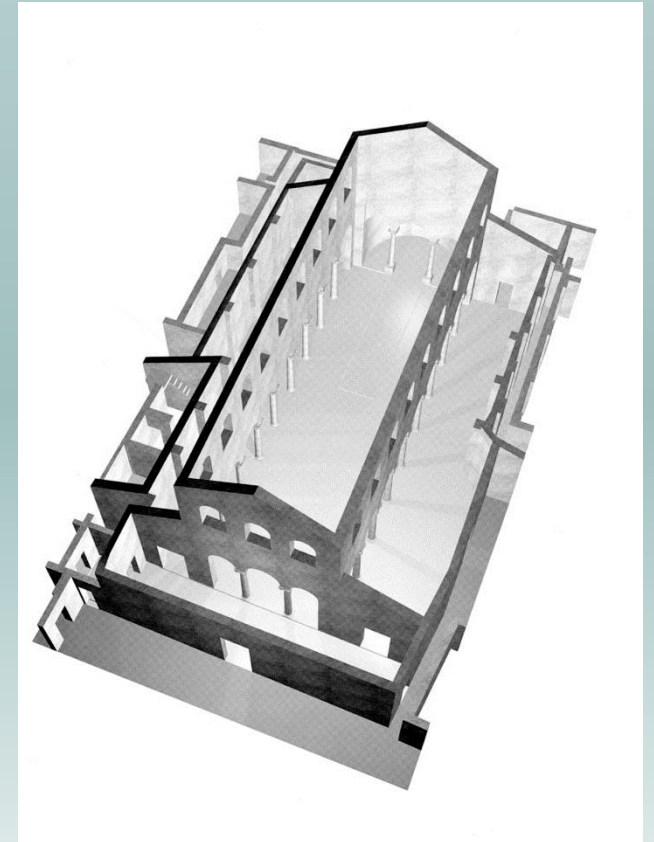
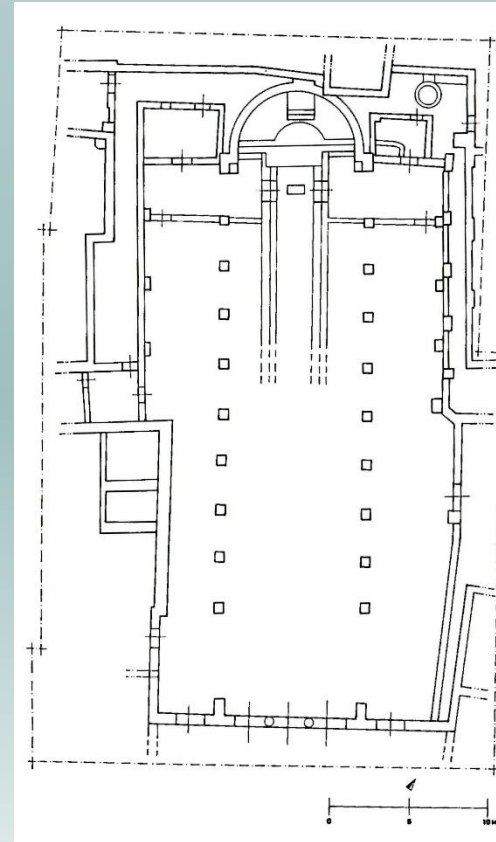
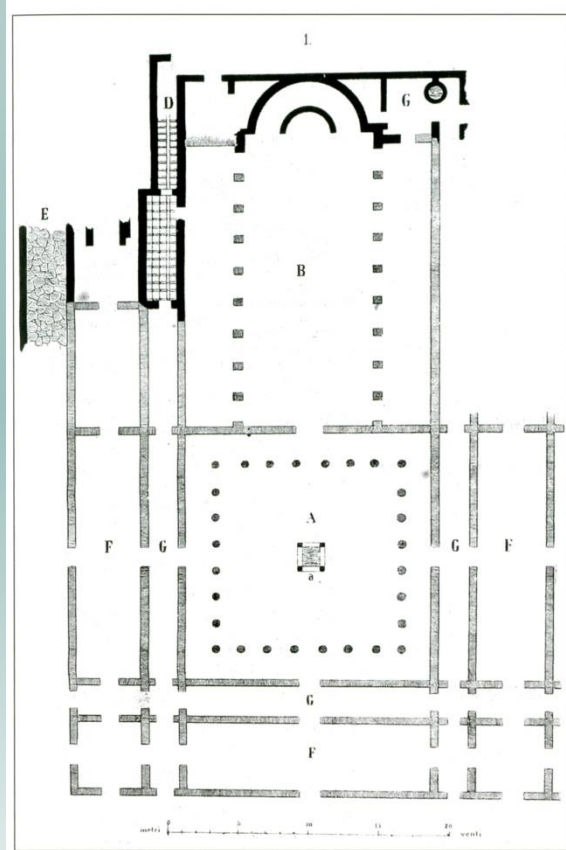
Publieke kerk
en vrije cultus

[Qui]isq[ue] sitit veniat cvpiens
[h]avrire flventa
atrvum cvm qvadriporticvm sed [et]
colvmnas cvm [cantharo? cisterna?]
[... fecit ?]

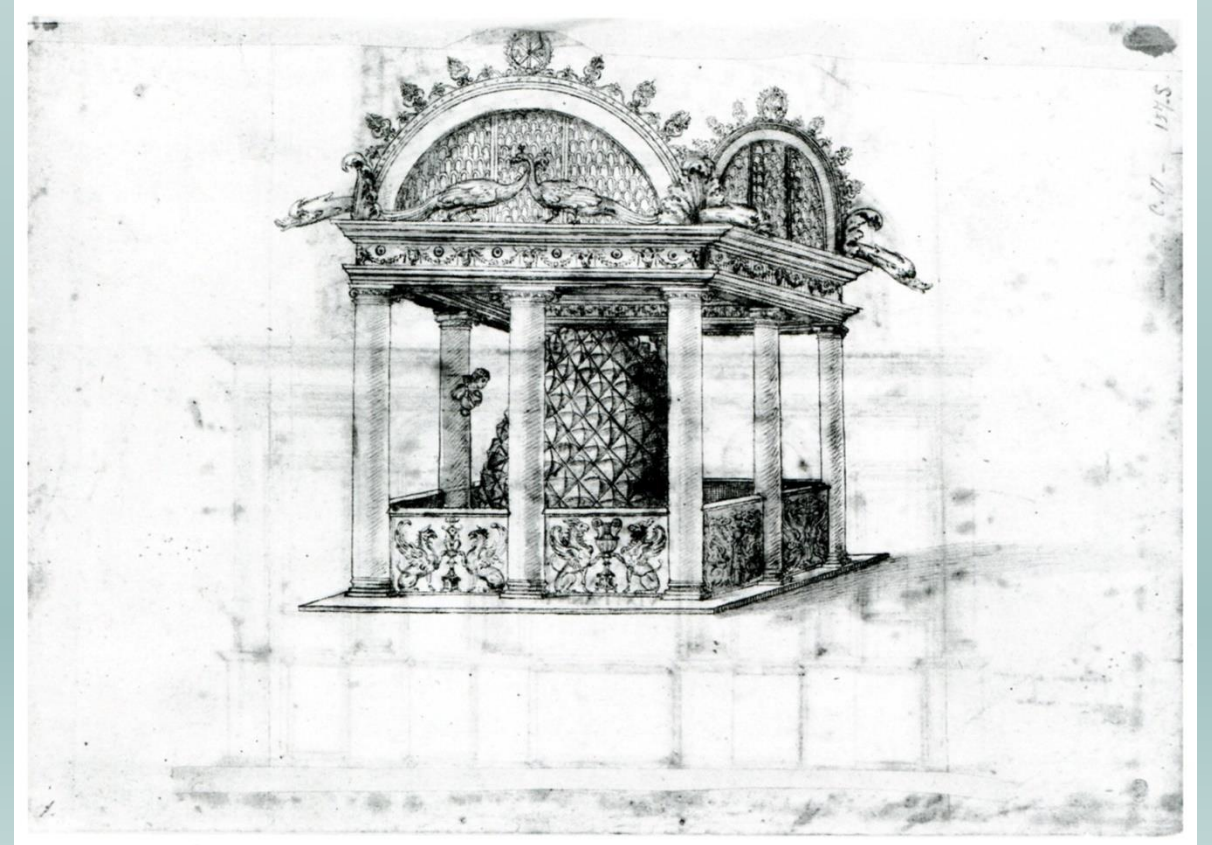
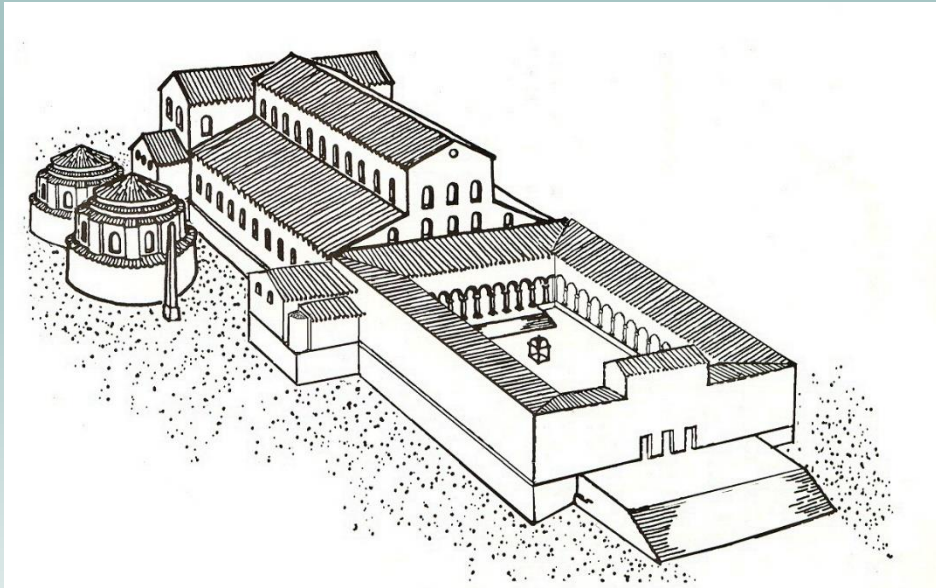
Wie ook maar dorst heeft,
en wil drinken van de stromen, laat hem komen;
het atrium met de vier portieken en de zuilen
met de [fontein?] [heeft ...gebouwd?]',

Publieke kerk en vrije cultus

Basilica Urbana van Portus, reconstructies 1935 (links) en 2013 (midden en rechts)

Publieke kerk
en vrije cultus

Rome, St. Pieter, cantharus in het atrium, anonieme tekening
1489-1500, Florence, Uffizi: Gabinetto dei disegni, inv. 157 S

Publieke kerk
en vrije cultus

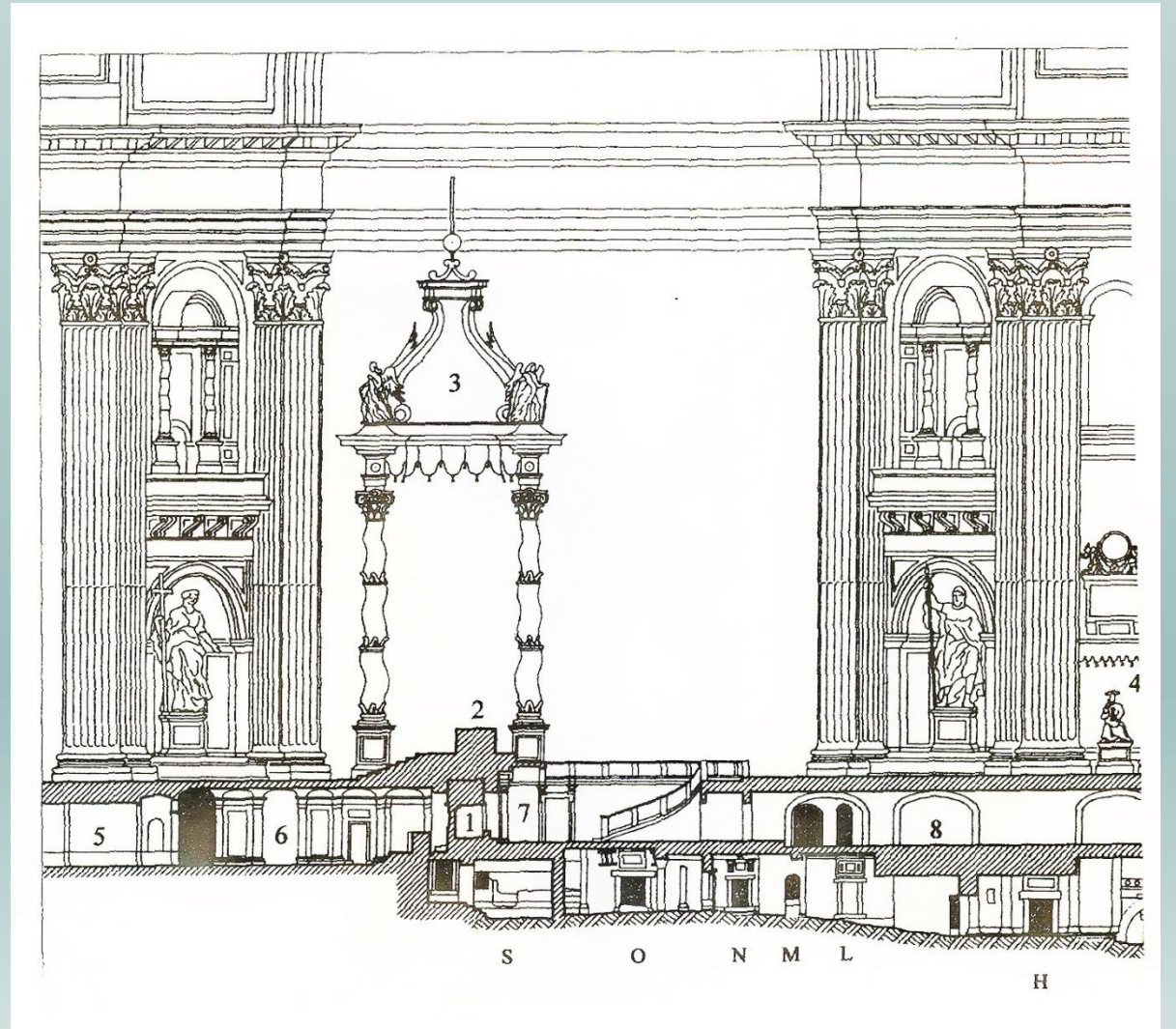
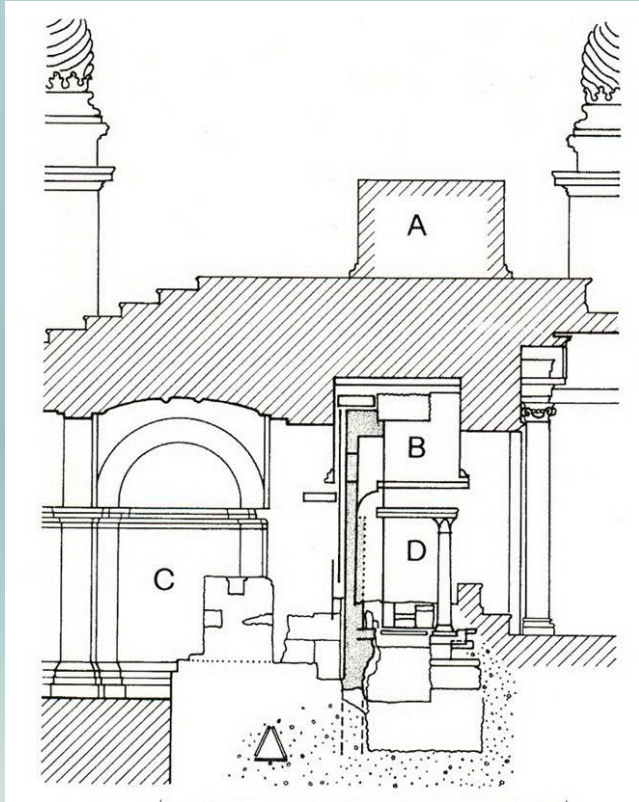
Goudglas met Petrus en Paulus cat. 62

Rome, 350–400

Glas, bladgoud, Ø 9,1 cm

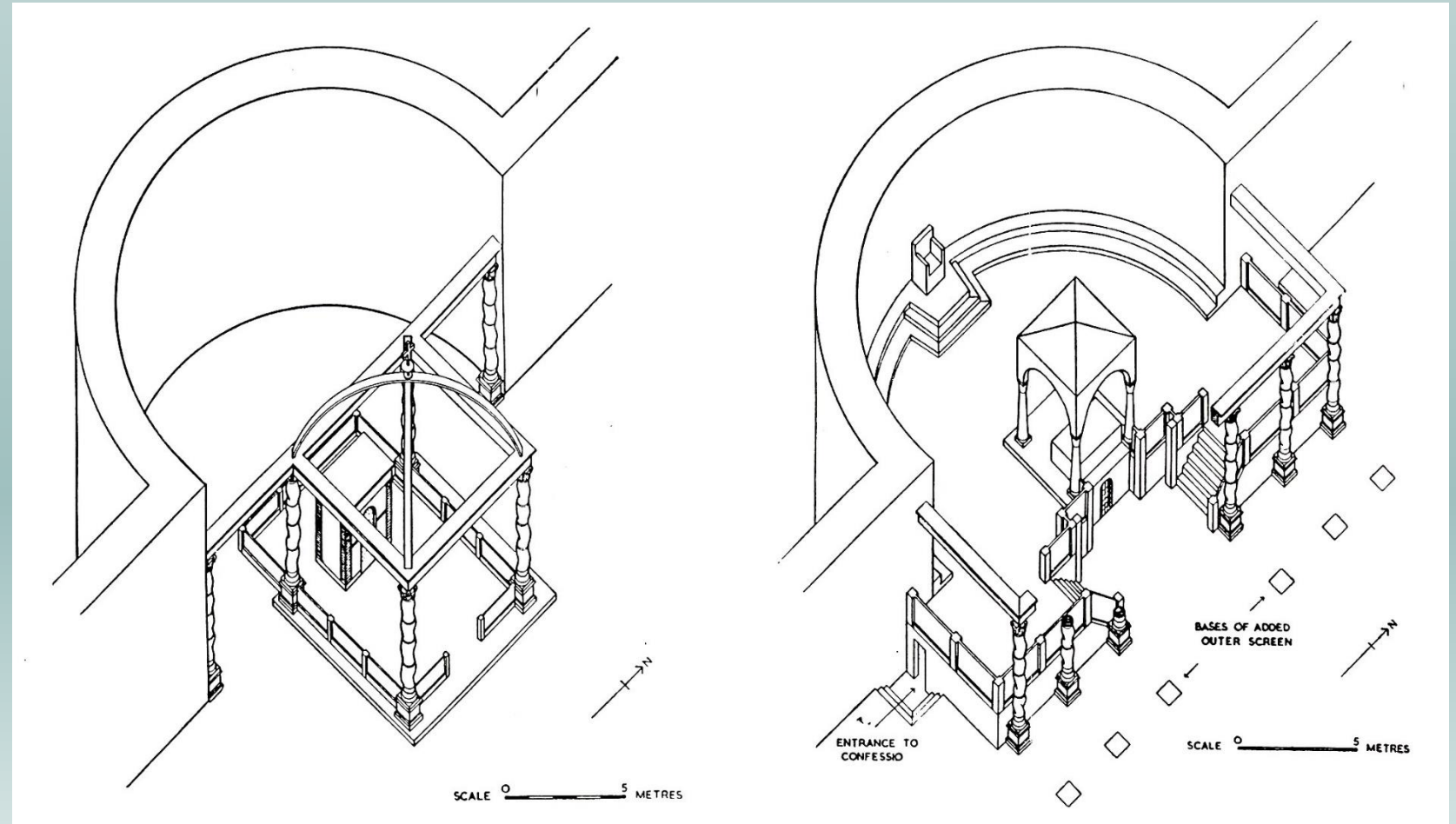
Vaticaanstad, Musei Vaticani, Museo Cristiano, inv. 60768

Martelarenverering

Rome, St. Pieter, hoogaltaar met doorsnede oudere structuren
Tropaion Sancti Petri (2de eeuw)

Martelarenverering

Rome, St. Pieter, reconstructies tropaion in monument uit periode Constantijn (links) en onder hoogaltaar (sinds ca. 600), naar Toynbee / Ward Perkins

Martelarenverering

Votiefplaatje met ogen en kruis cat. 63

Italië?, 6de–7de eeuw?

Goud, 3,6 × 6,1 cm

Vaticaanstad, Fabbrica di San Pietro, inv. 2

Martelarenverering

Votiefplaatje met ogen en kruis cat. 63

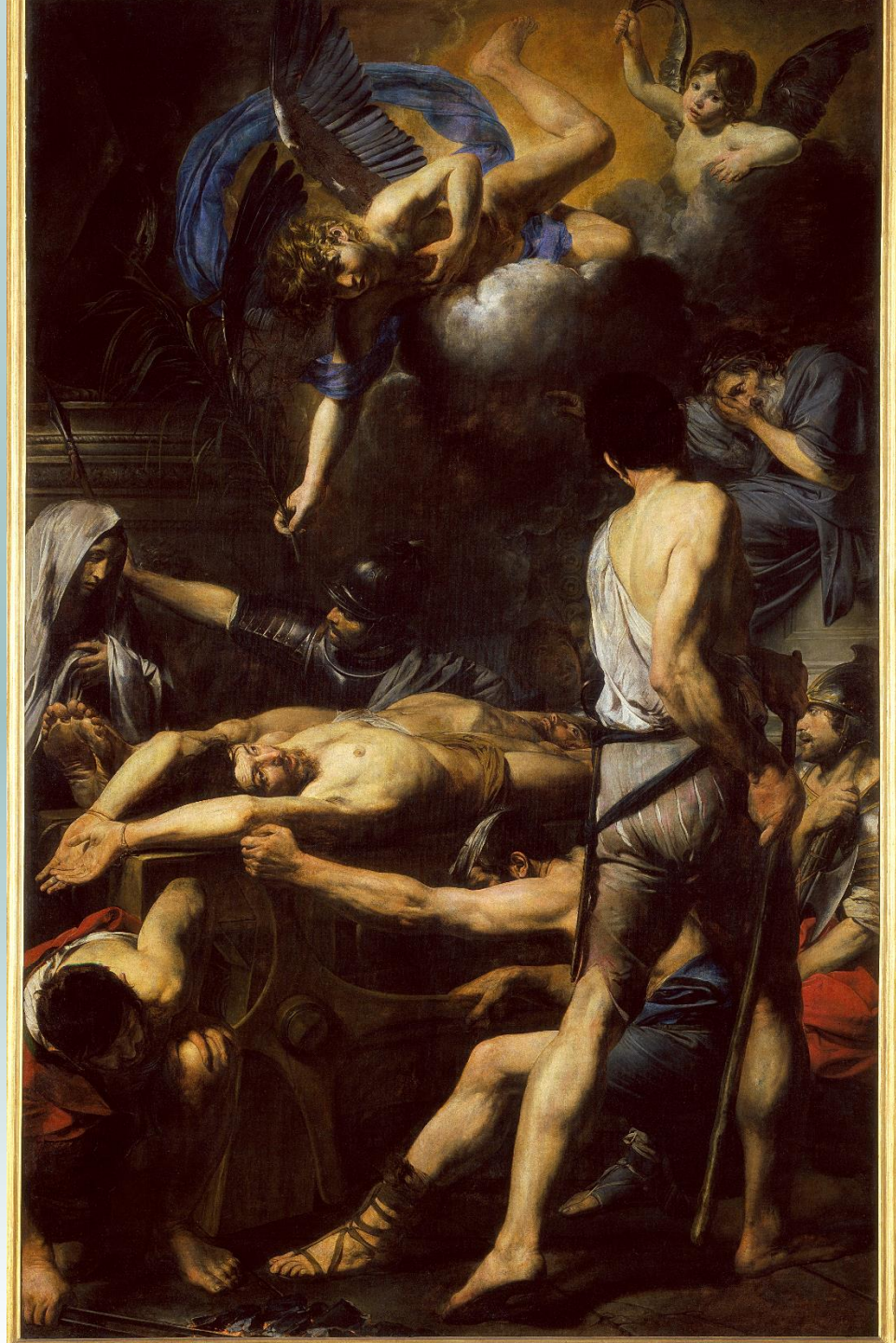
Italië?, 6de–7de eeuw?

Goud, 3,6 × 6,1 cm

Vaticaanstad, Fabbrica di San Pietro, inv. 2

Nagalm van het
Vroege Christendom

Marteling van de heilige Processus en Martinianus, 1629–30 cat. 73
Valentin de Boulogne / Jean Valentin (1591–1632)
Olieverf op doek, 320 × 186 cm / 192 cm
Vaticaanstad, Musei Vaticani, Pinacoteca, inv. 40381

Nagalm van het
Vroege Christendom

Radboud Universiteit

